

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra systematické teologie

Mgr. František Štěch, Th.D.

Kněžská 8
370 01 České Budějovice

Tel. +420 387 773 528

E-mail: stechf@tf.jcu.cz

Posudek oponenta diplomové práce

Název: **NESEZDANÉ SOUŽITÍ V POHLEDU KŘEŠŤANSKÝCH CÍRKVÍ**

Autor: **Bc. Jiří Herout**

Diplomová práce pana bakaláře Jiřího Herouta nazvaná „**NESEZDANÉ SOUŽITÍ V POHLEDU KŘEŠŤANSKÝCH CÍRKVÍ**“, předložená v rámci studia oboru „Teologie služby“ na Katedře filosofie a religionistiky TF JU, je rozčleněna celkem do sedmi kapitol, z nichž prvních šest je teoretických a poslední, sedmá, je praktická. Práce tedy obsahuje též dotazníkový průzkum (orientační sociální průzkum - s. 52). Již při prvním přehlednutí obsahu práce čtenáře překvapí určitá nevyváženost jednotlivých kapitol. Z jakého důvodu má např. třetí kapitola sedmnáct stran, kapitola čtvrtá tři a pátá dokonce jen necelé dvě? Vysvětlení, že se jedná o stěžejní kapitolu celé práce, není, dle mého názoru, uspokojivé. V úvodu práce vytyčuje autor její tři cíle. Prvním je „*nastínit pohled na nesezdané soužití*“, druhým „*poukázat na stanovisko v dokumentech křesťanských církví*“, a třetím „*pomocí dotazníkového průzkumu ukázat jak na tento fenomén nahlíží členové vybraných křesťanských církví*“. Dále se v úvodu nachází přehled obsahu jednotlivých kapitol. Vzhledem k tomu, že práce navazuje na předchozí bakalářskou práci autora, postrádám jasně vyjádření toho, v čem je předkládaná práce nová. Autor se omezuje pouze na dvě věty, z nichž druhá navíc nedává smysl: „*Před čtyřmi roky jsme se zabývali v bakalářské práci příčinami nesezdaného soužití. Vymezili jsme se pouze na vztahové problémy párů žijící v dlouhodobé kohabitaci*“ (s. 6). Zvláštní je, že po poměrně jasné definici cílů své práce přichází hned na další straně, v posledním odstavci úvodu, věta, která vyvrací možnost naplnění třetího cíle celé práce. „*Nelze relevantně vyvozovat hodnotící závěry z daného šetření, protože v něm není vyvážený stav respondentů z jednotlivých církví a současně zde hrají roli i jiná hlediska, například věkové diference*.“ (s. 7). Proč tedy autor vůbec dotazníkové šetření provádí? Tato otázka přivádí oponenta práce ihned k jejímu konci na stranu 52, kde začíná sedmá kapitola a tedy praktická část práce. Silné tvrzení, že „*poslední kapitola (...) mapuje názory křesťanů na nesezdané soužití*“ je okamžitě relativizováno sdělením, že průzkumu se zúčastnilo pouze 31 respondentů z 5 křesťanských církví. Nejsem sice odborníkem v sociologii, ale počet respondentů se mi zdá u dotazníkového šetření extrémně nízký k tomu, aby bylo možné vyvodit nějaké relevantní závěry. O to ale autorovi zjevně nešlo, neboť to popřel již v úvodu své práce. Ještě horší světlo vrhá na průzkum skutečnost, že z celkového počtu 31 respondentů je 27 z církve Římskokatolické a po jednom respondentovi z církví ostatních. Z jakého důvodu je tedy zařazena sedmá kapitola? Nabyl jsem dojmu, že je jen vycpávkou, která má rozšířit počet stran práce na nezbytné minimum. Co znamená na s. 56 „*Pozn.: (Vlastní výpočty)*“? Na dalších stranách se tato poznámka v různých variantách vyskytuje také. Prezentace výzkumu s nulovou vypovídající hodnotou zabírá celkem 17 stran!! To je, dle mého soudu, pro tento stupeň kvalifikační práce naprosto nepřijatelné. Zvlášť když diplomant ještě na s. 69 sám tvrdí, že: „*Toto sociální šetření slouží*

pouze jako ukázka pohledů současných křesťanů na tento dnes rozšířený fenomén ve společnosti." To samé co uvádí autor práce v úvodu, v sedmé kapitole opakuje i v závěru. Navíc mám po přečtení závěru pocit, že jsem se nedozvěděl nic nového, respektive nic, co by autor nebyl řekl již v úvodu celé práce! V úvodu (s. 7) autor např. říká: „Ve čtvrté kapitole se budeme věnovat charakteristice rodinného soužití. Dozvíme se, jaké úkoly plní rodina nebo jaké základní funkce má rodina zastávat.“ V závěru na s. 71 se dozvídáme toto: „Čtvrtá kapitola se zabývala rodinou a rodinným soužitím. Byly zde popsány funkce rodiny, a jaké důležité úkoly má rodina plnit.“ Další příklady by mohly následovat. Kromě toho autor na s. 71 již po třetí v práci deklaruje svůj průzkum.

Návrat k první kapitole práce bohužel nenapravil dojem z jejich předchozích částí. Jestliže kapitola 1.1 šokuje tím, že má pouze dva odstavce, které jsou navíc jen jakýmsi „abstraktem“ ze dvou stran knihy A. Vodákové „Sociální a kulturní antropologie“, kapitola 1.2 tento šok jen podtrhne, neboť ji tvoří rovněž pouze dva odstavce, jejichž text odkazuje ke knize „Základy antropologie a etnologie“ od J. Copanse. Z jakého důvodu jsou tyto dvě podkapitoly zařazeny? Proč autor používá jen zmíněné dva zdroje? Není mi jasné, jaké místo má celá první kapitola v logice celé práce. Dle mého názoru by její vynechání práci neuškodilo, ale naopak pomohlo. Název kapitoly 1.1 navíc hlásá, že se bude zabývat vztahem muže a ženy, avšak nic o jejich vztahu jsem v ní nenašel.

Druhá kapitola se zabývá dějinným vývojem tradičního manželství. V jejím úvodu postrádám ovšem vymezení pojmu „tradiční manželství“. Místo toho pisatel rovnou uvádí informace o vzniku manželství a rodiny v prvobytně pospolné společnosti. Informace jsou tu zajímavé, nicméně postrádám jejich důkladnější doložení. Když například autor tvrdí, že: „Skupiny mužů a žen, které se spojovaly k pohlavnímu styku, žily v uzavřeném kolektivu a sňatky se skupinami z jiných takových kolektivů nebyly obvyklé.“ (s. 10), musí toto své tvrzení nějak doložit. Identický problém mám se samozřejmým používáním pojmu „doba promiskuity prvotní hordy“ (s. 11), „skupinové manželství“ či „párové manželství“. Zdá se mi, že uvedené termíny jsou převzaté z citované knihy J. Klaboucha „Manželství a rodina v minulosti“, doložení však chybí. Ostatně téměř celá druhá kapitola, tedy kapitoly 2.1, 2.2 a 2.3 je podložena sporadickými citacemi z této knihy. To vzbuzuje dojem, že celý tento velký oddíl textu je pouze „převyprávěním“ zmíněné knihy. Na konci druhé kapitoly vyvstává opět otázka, z jakého důvodu hovoří autor o dějinách manželského soužití, když se ve své práci chce věnovat nesezdanému soužití v pohledu křesťanských církví? Nebylo by lepší omezit se na oficiální prohlášení a dokumenty různých křesťanských církví?

Doufal jsem, že jejich interpretaci objevím v kapitole třetí, nesoucí název „Křesťanské chápání manželského soužití“. Skutečnost, že veškerá tvrzení týkající se pohledu katolické církve na manželské soužití (kap. 3.1) jsou odkazována pouze na 2. díl českého překladu německého katolického katechismu pro dospělé, mé doufání změnil v zoufání. To bylo podtrženo skutečností, že ačkoliv je na této knize postavena celá prezentace katolického pohledu na manželské soužití, nachází se tato v seznamu použité literatury v sekci sekundárních pramenů! Co to má znamenat? Proč autor nepoužívá dokumenty 2. vatikánského koncilu? Proč nepoužívá relevantní papežské encykliky? Proč chybí jakýkoliv odkaz na kanonické právo? CIC se otázce manželského soužití přeci věnuje poměrně obsírně... Namátkou jsem si tedy nalistoval odkaz č. 15 na straně 18, který odkazuje na stranu 248 zmiňovaného katechismu. Nevím, jaké vydání autor práce používal, ale v mém vydání (které se shoduje s vydáním citovaným v přehledu literatury) se pisatelem citovaný text na s. 248 vůbec nenachází! To samé platí o pozn. 16, 17 a 18! Jak tuto skutečnost autor vysvětlí? Podobnými situacemi se text kapitoly 3.1 jen hemží. Namátkou vybírám případ ze s. 22. Autor cituje text, který uzavírá „(FC84)“. Čtenář si tak jen může domýšlet, že se jedná o dokument Familiaris Consortio papeže Jana Pavla II. z roku 1981! Proč není tento dokument uveden v seznamu použité literatury? Jediným přínosem kapitoly 3.1 je tak snad jen skutečnost, že čtenář, nemoudrý z Heroutova textu, sám vyhledá a přečte katolický katechismus pro dospělé.

Kapitola 3.2 se má podle svého titulku věnovat manželskému soužití v pohledu pravoslavné církve. Nebyl jsem však již překvapen, když jsem se dozvěděl pouze jak pravoslavní chápe svátost manželství a následně byl útržkovitě (ve třech odstavcích) informován o některých dějinných momentech uzavírání sňatku v pravoslaví. Jinými slovy, o manželském soužití v pohledu pravoslavní zde není ani slovo!

Stejná situace se opakuje v kapitole 3.3, která slibuje pohled na manželské soužití ve starokatolické církvi. Mluví se pouze o původu manželství a o svátosti manželství. Diskutabilní jsou navíc dva odstavce o původu manželství (3.3.1). V čem se liší starokatolické pojetí původu manželství od pojetí jiných církví, když nám autor pouze sděluje, že původním záměrem Boha stvořitele je „*povolání člověka ke společenství se ženou*“? Navíc takto vyjádřeno může bez dalšího komentáře implikovat dichotomii mezi kategorií žena a kategorií člověk. Je žena v pohledu starokatolické církve člověkem? I tak by se mohl zeptat nepoučený čtenář Heroutovy práce. V kapitole věnující se CČSH je opět jen prezentace uzavření svátosti manželství, o manželském soužití opět ani slovo. V kapitole 3.5 zabývající se manželským soužitím z pohledu Církve bratrské se pak autor zabývá jen nerozlučitelností manželství. Třemi odstavčičky pak autor odbude církev Adventistů sedmého dne. Pročtení třetí kapitoly tak nevneslo do pisatelem předkládané problematiky řád, ani světlo, ale právě naopak chaos a dojem nesourodé „slátaniny“, neboť text jednotlivých kapitol hovoří, dle mého názoru, o něčem jiném než co slibují jejich nadpisy. Kvalita těchto hovorů je pak vysoce diskutabilní.

V kapitole čtvrté se autor zmiňuje o individualistické teorii rodiny a pak hned přechází k definici funkcí rodiny a vyjmenovává její úkoly z pohledu (křesťanské?) sociologie. Z jakého důvodu uvádí pouze individualistickou teorii rodiny? S některými tvrzeními, jimiž nás autor oblažuje ve čtvrté kapitole, pak přímo nelze souhlasit. „*I když existují povolání ryze mužská a ryze ženská, příjem ženy by měl mít jen doplňkový charakter.*“ (s. 39). Z jakého důvodu by to nemohlo být naopak? Ostatně nechápu dosti dobře, o čem celý poslední odstavec na s. 39 hovoří. Je to sociální stratifikace v rodině? Příjmy partnerů? Postavení muže a ženy v rodině? Nebo jsou to požadavky na mobilitu? Jakou mobilitu?

Pátá kapitola nás informuje o tom, že existují manželské poradny. Jako výkřik do tmy pak zaznívají dva odstavčičky kapitoly 5.2 nazvané „*Poradenský paradox*“. Kam tím autor míří? Nemohu se zbavit dojmu, že skutečně nikam...

V úvodní části šesté kapitoly se nás autor pokouší seznámit se statistikami týkajícími se fenoménu kohabitanace v ČR. Hned první odstavec však pokračuje v trendu celé práce. Celá jeho polovina je bez citace přepsána z článku, jehož odkaz se nachází až na konci odstavce druhého. Navíc se v textu nikde nenacházejí uvozovky, takže není jasné, co je text Heroutův a co je text Kateřiny Černé. Ta je autorkou článku, který je prakticky celý přepsaný v Heroutově šesté kapitole. Nemyslím si, že by bylo jeho intencí pořídit plagiát, ale zpracování šesté kapitoly je pro magisterskou práci naprosto nevhodné!! Proč se autor nenechal inspirovat např. bakalářskou prací Anety Esposito, obhájené v roce 2007 na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně? Nebo magisterskou prací Simony Nedomové obhájené tamtéž v roce 2009? Obě se zabývají fenoménem nesezdaného soužití. Srovnáme-li je s prací Heroutovou, je nasnadě, že jeho text je v podobě, v jaké byl odevzdán, naprosto nepřijatelný.

Celá práce působí dojmem, že ji pisatel se svým školitelem nekonzultoval. Jak jinak si vysvětlit všechny její slabiny? Jejich výčet v tomto posudku v žádném případě není vyčerpávající! Jestliže je tomu tak, z jakého důvodu vedoucí práce svolil, aby tato práce byla odevzdána v této podobě?

K rozsahu práce mám jen jednu poznámku a tou je skutečnost, že práce má pouze 65 textových stran, což by bylo dostačující jen v případě výjimečného zpracování specifické

problematiky. Tato skutečnost se však Heroutovy práce netýká, a proto se mi jeví její rozsah jako nevyhovující pro magisterskou diplomovou práci.

Co se týče splnění ostatních formálních požadavků, je práce spíše průměrná. Rovněž míra gramatických chyb a překlepů se mně jeví jako únosná. Práce je opatřena matoucím seznamem pramenů a literatury. Některé uvedené tituly (celkem 10!) se v poznámkovém aparátu práce vůbec nevyskytují.

Diplomová práce pana Bc. Jiřího Herouta, dle mého názoru, **nesplňuje požadavky kladené na tento stupeň kvalifikační práce**. Z toho důvodu ji, jako její oponent, doporučuji komisi hodnotit jako **nevyhovující**.

V Českých Budějovicích dne 12. 5. 2011

František Štěch